

HAKUILMOITUS

25.4.2025

VN/36657/2023

VN/36657/2023-STM-3

HAKUILMOITUS**AVUSTUKSEN NIMI**

Kansansairauksien hoidon vaikuttavat toimintamallit ja ennakointi -pilotti

Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoittaa haettavaksi valtionavustusta kansansairauksien hoidon vaikuttavuuden arviointia ja ennakointia koskevaan hankkeeseen. Avustuksella toteutettavan hankkeen tarkoituksena on ensisijaisesti toteuttaa tietoteknisen ratkaisun kokeilu kansansairauksien ennakointiin sekä toimintamallien ja menetelmien vaikuttavuuden arviointiin liittyen.

Haun tausta

Kansansairaudet aiheuttavat vuosittain miljardien eurojen kustannukset yhteiskunnalle. Koska kansansairauksien aiheuttamat vaikutukset julkiselle taloudelle ovat niin merkittävät, liittyy niihin myös pitkällä aikavälillä merkittävä kustannusten hillinnän potentiaali.

Vaikuttavien toimintamallien tunnistaminen ja käyttöönotto sekä vaikuttavuustiedon tietotuotannon kehittäminen ovat Orpon hallitusohjelman mukaisia tavoitteita, joita on lähdetty edistämään kansallisessa palvelureformi -ohjelmassa. Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti päätettiin Sote-tietojohdantamisen ja vaikuttavuuden lisäämisen -ohjelmassa lähteä rahoittamaan tietoteknisten ratkaisujen kokeiluja. Kokeilu toteutetaan osana toimenpideohjelmaa, jolle on budjetoitu hallitusohjelman mukaisesti rahoitusta vaikuttavuuden lisäämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.

Avustuksen tavoite

Kansallinen sote-tietojohdantamisen ja vaikuttavuuden lisäämisen -toimenpideohjelman kehitystyöllä vastataan lainsäädännön vaatimuksiin sekä Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteisiin tehostamalla systemaattista vertailukelpoisen laatu-, vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuustiedon tuotantoa, tiedon analysointia ja hyödyntämistä. Kehittämällä hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja tuloksellisuuden tietojen käsittelyä mahdollistetaan toiminnan vaikuttavuuden analysointi. Tietoja voidaan hyödyntää palvelujärjestelmän vaikuttavien toimintamallien tunnistamisessa ja kehittämisessä sekä kansansairauksien ennakoinnissa.

Avustuksella tuetaan vaikuttavuusperustaisen tiedolla johtamisen tietoteknisten ratkaisujen kokeiluja, jotka tähtäävät hyvinvointialueiden väestön kansansairauksien ennakointiin ja ennalta ehkäisemiseen sekä käytettävien toimintamallien vaikuttavuuden arviointiin ja kehittämiseen vaikuttavuustiedon perusteella.

Avustuksella toteutettavat toimenpiteet:

- Kansanterveydellisesti tärkeiden potilasryhmien hoitopolkujen määrittely ja tunnistaminen dataperusteisesti
- Tietomallin kuvaaminen (input, output, outcome)
- Laskentamallien ja algoritmien kuvaus ennakointiin ja vaikuttavuuden arviointiin
- Mittariston ja vaikuttavuusindikaattorien määrittelyn ja laskennan toteutus valitulle kansansairaukselle

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

- Laatu-, kustannus- ja vaikuttavuustietojen reaaliaikaisen raportointiratkaisun toteuttaminen totematietoina ja ennusteina
- Analytiikkaratkaisun toteuttaminen kansansairauden hoitopolkujen kustannusvaikuttavuuden seurantaan
- Toimintamallien kuvaaminen hoitopolkujen kehittämiseen näiden tietojen pohjalta

Avustuksen hakeminen

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtion vuoden 2024 ja 2025 talousarvioiden momentilta 33.03.63 Eräät erityishankkeet (*siirtomääräraha 3 v*) yhteensä enintään 1 000 000 euroa tämän hakuilmoituksen mukaiseen kokeiluun. Haettavana oleva erityisavustus on käytettävissä enintään 1.5.2025 – 31.7.2026 välisenä aikana. Ennen valtionavustuspäätöstä syntyneet kustannukset voivat liittyä vain hankehakemuksen valmisteluun. Tarkemmat käytön ehdot sekä rajoitukset määritellään valtionavustuspäätöksessä.

Valtion talousarvion momentille 33.03.63 ”Eräät erityishankkeet” on myönnetty määrärahaa, jolla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa. Määrärahaa saa käyttää muun muassa valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen.

Valtionavustusta myönnetään yhdelle hankekokonaisuudelle, jossa tuotetaan kuvaus Suomeen soveltuvaista kansansairauksien ennakointiin ja vaikuttavien toimintamallien ja menetelmien arviointiin sopivasta tietoteknisestä ratkaisusta elokuuhun 2026 mennessä. Avustusta ei voi käyttää muihin kuin tämän hakuilmoituksen mukaisiin kehittämistehtäviin.

Hakijoina voivat olla hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki, siten kuin jäljempänä tarkemmin eritellään avustuksen käyttötarkoituksia. Avustus myönnetään täysimääräisenä. Avustuksella toteutetaan hankekokonaisuus, jonka tarkoitus on tuottaa tietoa kaikkien hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUSin yhteiseen käyttöön, ja on perusteltua, että se rahoitetaan kokonaisuudessaan valtakunnallisesti.

Avustukseen sovelletaan Valtionavustuslakia (688/2001).

Avustusta haetaan hakulomakkeella, jonka lisäksi tulee toimittaa arvio toiminnan kustannuksista (lomakkeet ovat sivulla https://stm.fi/valtionavustukset_lomakkeet). Lisäksi hakemukseen tulee liittää suunnitelma avustuksella toteutettavasta toiminnasta. Hakemus lähetetään Sosiaali ja terveysministeriön kirjaamoon ([kirjaamo.stm\(at\)gov.fi](mailto:kirjaamo.stm(at)gov.fi)) viitteellä VN/9346/2025.

Hakuaika: 25.4.-16.5.2025

Hakemusten arviointi

Valtionavustukset ovat harkinnanvaraisia. Myönnettävän avustuksen määrää arvioitaessa otetaan huomioon, kuinka hyvin hakemuksessa kuvatun toiminnan voidaan arvioida saavuttavan avustuksen käytölle asetetut tavoitteet ja avustuksella toteutettavat toimenpiteet.

Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat perusteet:

- Hakemus on hakuilmoituksen mukainen
- Hakijalla on kyvykkyys laajentaa kokeiltavaa ratkaisua muihin kansansairauksiin
- Konsepti on laajennettavissa kaikkiin kansansairauksiin
- Ratkaisun tulee olla skaalautuva ja lähdejärjestelmäriippumaton

- Pilotin tuotoksien hyödyntämisen mahdollisuudet kansallisesti ja muilla hyvinvointialueilla
- Valittujen menetelmien pätevyys ja käytettävien resurssien asiantuntemuksen taso
- Toteuttamiskelpoisuus annetussa aikataulussa ja rahoituksella

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.
- Valtionavustusta maksetaan enintään niin paljon kuin toiminnassa on syntynyt tosiasiallisia, valtionavustuspäätöksen perusteella hyväksyttäviä kustannuksia.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeen tavoitteen toteuttamisen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset:

- 1) hallinnointikustannukset;
- 2) henkilöstökustannukset;
- 3) matkakustannukset;
- 4) toimitilojen vuokrat;
- 5) välittömästi tavoitteen toteuttamiseen liittyvät irtaimen omaisuuden hankintakulut;
- 6) ulkopuolisista lähteistä hankitun tutkimuksen, tietämyksen, konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalveluiden kustannukset sekä käyttöoikeudet ja lisenssit;
- 7) määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut kuin 1–6 kohdassa tarkoitetut kustannukset.

Esteitä avustuksen myöntämiselle

- Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.
- Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.
- Valtionavustusta voidaan myöntää vain sellaiseen toimintaan, jota ei korvata muulla julkisella rahoituksella. Avustusta ei saa käyttää avustuksen saajan lakisääteisiin tehtäviin, jotka rahoitetaan jollain muulla julkisella rahoituksella tai avustuksella.
- Valtionavustusta ei saa käyttää hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaisten tehtävien rahoittamiseen, ellei näillä toimilla ole välitöntä yhteyttä hankkeen kokeilu- ja kehittämistyöhön tai uusien toimintamallien käyttöönottoon. Hankkeen toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hankesuunnitelma ei sisällä päällekkäisiä toimenpiteitä muiden valtionavustusten kanssa.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvon-
nassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.
- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia.

(Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

STM tekee päätöksen kevään 2025 aikana. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportointinen

STM seuraa ja ohjaa hankkeen etenemistä. Kehittämistyön tulokset ovat kansallisesti hyödynnettävissä ja julkisesti saatavilla. Hankkeesta valmistuvat tuotteet ja kehittämistyön tulokset julkaistaan erikseen so-
vittavissa julkaisusarjoissa. Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan STM:lle.

Lisätietoja

Petra Kokko, neuvotteleva virkamies (STM), petra.kokko@gov.fi, +358 295 163 474

Inari Otonkoski, erityisasiantuntija (STM), inari.otonkoski@gov.fi, +358 295 163 767

Tietoa sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustuksista: <https://stm.fi/rahoitus-ja-avustukset/valtion-avustukset>

Valtionavustuksista yleisesti: <https://vm.fi/valtionavustukset>